

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 76/2015-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], ktorou namieta porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave a jeho uznesením zo 16. júla 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 286/2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na rodičovskú výchovu a starostlivosť podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 a na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a jeho uznesením zo 16. júla 2014 v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 286/2014.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v januári 2013 podal návrh na zmenu úpravy výkonu rodičovských práv k maloletému dieťaťu smerujúci proti matke dieťaťa.

V konaní o nariadenie predbežného opatrenia vo veci zmeny úpravy styku s maloletým dieťaťom a uloženia informačnej povinnosti matke Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 38 P 152/2014 z 30. apríla 2014 návrh sťažovateľa zamietol. Podľa vyjadrenia sťažovateľa v odôvodnení tohto uznesenia okresný súd v rozpore so štandardnou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) konštatoval, že závažnosť a relevantnosť tvrdení sťažovateľa nie je možné posúdiť v konaní o nariadenie predbežného opatrenia, preto budú predmetom úplného a riadneho dokazovania vo veci samej, v ktorom bude možné objektívne a v dostatočnom rozsahu posúdiť všetky okolnosti výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu. Odvolaniu podanému sťažovateľom proti predmetnému rozhodnutiu okresného súdu nebolo zo strany krajského súdu vyhovené a krajský súd prvostupňové rozhodnutie okresného súdu svojím uznesením sp. zn. 11 CoP 286/2014 zo 16. júla 2014 ako vecne správne potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti argumentuje, že krajský súd (a aj okresný súd ako súd prvostupňový) svojím rozhodnutím v rozpore so znením zákona č. 99/1963 Zb.

Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov, ako aj s judikatúrou najvyššieho súdu vo veci nariaďovania predbežných opatrení „*svojvoľne zavádza a na navrhovateľa uvaľuje dôkazné bremeno „jednoznačnosti“ preukázania svojich tvrdení, hoci z povahy veci takéto tvrdenia možno preukázať len výpisom sms správ zo strany mobilného operátora, predvolaním svedkov, atď.*“.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že v odôvodnení namietaného uznesenia krajského súdu absentuje „*elementárna presvedčivosť, zrozumiteľnosť a jasnosť, čo v kombinácii s nedostatočným sa vysporiadaním s tvrdeniami sťažovateľa, svojvoľným zavedením štandardu jednoznačnosti na dôkaznú, resp. iba osvedčovaciu povinnosť navrhovateľa zakladá rozpor so znením Občianskeho súdneho poriadku, ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR a v konečnom dôsledku aj právom sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie a súdnu ochranu*“.

Sťažovateľ napokon argumentuje, že krajský súd, ktorý svojím postupom odmietol poskytnúť súdnu ochranu jeho rodičovským právam, porušil aj jeho základné právo garantované čl. 41 ods. 4 ústavy a tiež právo garantované čl. 8 ods. 1 dohovoru.

Na základe všetkých uvedených skutočností v závere sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 41 ods. 4 ústavy a práv zaručených čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 286/2014, uznesenie krajského súdu zo 16. júla 2014 prijaté v uvedenom konaní zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práv garantovaných dohovorom, a to rozhodnutím krajského súdu potvrdzujúcim vecnú správnosť prvostupňového rozhodnutia, ktorým bol zamietnutý návrh sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia.

Podľa ustanovenia § 102 ods. 1 OSP ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskoršie ho nebude možné vykonať alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne vydá predbežné opatrenie alebo zabezpečí dôkaz. Predpoklady na nariadenie predbežného opatrenia, jeho dôsledky a spôsob zániku upravujú ustanovenia § 74 až § 77a OSP.

Predbežné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé

následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením predbežného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám sa uplatňuje na princípe subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd poskytuje uvedenú ochranu iba vtedy, ak ju neposkytujú všeobecné sudy.

Ústavný súd už vo viacerých svojich doterajších rozhodnutiach v podobných súvislostiach vyslovil názor, že rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia, prípadne rozhodnutím o zrušení nariadeného predbežného opatrenia vydaným v rámci občianskoprávneho konania môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, avšak takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi (princíp subsidiarity) (III. ÚS 281/07).

Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zaoberal určením miesta a postavenia predbežného opatrenia, ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, koho sa rozhodnutie o predbežnom opatrení dotýka, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd.

Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie o návrhu na predbežné opatrenie možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je však také porušenie, ktoré nie je napravitelné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl. OSP) (obdobne I. ÚS 46/00). Aj v prípade nevyhovenia návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je

garantované právo dotknutého účastníka konania na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú súdom rozhodnutím vo veci samej. Zamietnutie návrhu na nariadenie predbežného opatrenia v žiadnom prípade nevylučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu právam, porušenie ktorých sťažovateľ namieta.

Pokiaľ ide o rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, táto vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (pozri rozhodnutie *Apis versus Slovenská republika* z 10. 1. 2000 č. 39754/98, v ktorom sa konštatovala neaplikovateľnosť čl. 6 *ratione materiae* v konaní o zrušení predbežného opatrenia).

Reflektujúc na uvedené východiská ústavný súd konštatuje, že realizácia inštitútu predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese nemôže sama osebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby vyplývajúceho z ústavy alebo dohovoru, pretože zákon poskytuje účastníkovi, proti ktorému smeruje výrok rozhodnutia o predbežnom opatrení, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom takéhoto rozhodnutia aj počas konania vo veci samej. Keďže teda túto ochranu považuje ústavný súd jednak za účinnú a jednak za dostupnú, účastník súdneho konania sa jej preto nemôže súčasne dovoľávať aj prostredníctvom sťažnosti pred ústavným súdom (*mutatis mutandis* II. ÚS 37/00, I. ÚS 46/00, I. ÚS 148/03, I. ÚS 49/07, III. ÚS 281/07).

Na druhej strane však treba pripustiť, že ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti pristúpil k preskúmaniu niektorých rozhodnutí o predbežných opatreniach, zásadne však išlo o ojedinelé prípady charakterizované výnimočnými okolnosťami veci. V tejto súvislosti ústavný súd judikoval, že zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o predbežných opatreniach môže iba za predpokladu, že by takýmto rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu majúci charakter svojvôle (obdobne III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07).

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľom namietané rozhodnutie krajského súdu takéto známky zjavnej svojvôle nenesie. Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia svoj právny záver o neosvedčení splnenia zákonných podmienok pre nariadenie sťažovateľom navrhovaného predbežného opatrenia oprel o skutkový stav ustálený zohľadnením „*obsahu matkou doložených výpisov SMS správ medzi rodičmi v mesiacoch marec a apríl 2014, z ktorých je možné v danom časovom úseku konštatovať, že po prejavenom záujme zo strany otca o styk s dcérou mu matka v styku bezdôvodne nebránila (okrem prípadov choroby dieťaťa) a otca i pravidelne informovala o stave maloletej a o absolvovaných lekárskych vyšetreniach, t. j. o podstatných náležitostiach týkajúcich sa maloletej*“.

Ústavný súd je toho názoru, že krajským súdom prijatý právny záver vychádza z logickej úvahy opierajúcej sa o primerané odôvodnenie.

V danom prípade teda ústavný súd zistil, že nie je daná jeho právomoc na prerokovanie veci sťažovateľa, pretože ochranu jeho právam ako účastníka konania poskytuje Občiansky súdny poriadok a občianskoprávny (všeobecný) súd v dotknutom konaní, a to prostredníctvom účinného a dostupného právneho prostriedku nápravy. Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd o odmietnutí sťažnosti sťažovateľa pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2015